

ודנה הגמרא בדברי הברייטא:

חיבי דמי, באיזה משכון נחלקו רבי אליעזר ורבי עקיבא: **אי דשוי שיעור זוזי של ההלואה, מאי טעמיה דרבי אליעזר** הסובר כי לא איבד המלוה כלום אלא ישבע ויטול, ומדוע? והלא כאשר נטל משכון בשווי ההלואה — לגוביינא נטלו, והרי הוא חייב באחריותו!?

א-תמ

אלא לאו, באופן דלא שוי המשכון שיעור זוזי נחלקו. ובדברי **דשמואל קא מיפלגי** — האם נוטל המלוה את המשכון מתוך הסכמה שאין הלוה חייב לפרוע חובו אלא אם כן יחזיר לו המלוה את המשכון, ולכן אם אבד סובר רבי עקיבא — חייב המלוה באחריותו ולפיכך איבד את חובו,

או שלא נטלו אלא לזכרון דברים בעלמא בינו לבין הלוה, וודאי שלא באחריות נטלו. ולכן סובר רבי אליעזר דלא כשמואל, שאין לו ללוה על המלוה כלום וישבע שלא פשע בו כדין שומר חנם, וחייב הלוה בעל המשכון, להחזיר את חובו.

ודוחה הגמרא: **לא**, באופן דלא שוי המשכון שיעור חוב ההלואה — **כולי עלמא לית להו דשמואל**, אלא ודאי שלזכרון דברים נטל

המלוה את המשכון ולא כדי לפרוע ממנו את חובו, ולכן אם אבד המשכון אינו חייב באחריותו.

והבא פליגי תנאי בברייטא בדשוי המשכון שיעור זוזי, וברבי יצחק קא מיפלגי!

דאמר רבי יצחק: מניין לבעל חוב שקונה משכון שנחשב כבעלים על המשכון?

שנאמר "ולך [המלוה המחזיר את המשכון לעת ערב ולעת בוקר] **תהיה צדקה".** והרי **אם אינו קונה המלוה את המשכון**, ואינו נהיה כבעליו, **צדקה מניין לו?** הרי אין אדם עושה צדקה בדבר שאינו שלו,⁽⁵⁶⁾

אלא, **מכאן לבעל חוב שקונה משכון**, ובכך שמשיב אותו ללווה הרי הוא כמי שנתן לו צדקה מממונו!⁽⁵⁷⁾

ולפי זה, ודאי שחייב המלוה גם באחריות גניבה ואבדה של המשכון. שהרי נחשב הוא כבעליו ובאחריותו הוא, ורבי יצחק כרבי עקיבא סבירא ליה, שיש למלוה אחריות על המשכון, ואילו רבי אליעזר חולק עליו. ולכן אם אבד המשכון ישבע המלוה ויטול את מעותיו.

משה פרוטה, שהרי אינו נחסר ממון, שהרי פחות משה פרוטה לאו ממון הוא!?

ואפשר שאין כונת התוספות לחסרון ממון דוקא, אלא להוצאת כל דהוא משלו. ועד כמה שאין בעל חוב קונה משכון, הרי אין כאן כל הוצאה ואין זה צדקה.

57. כתב התוספות בד"ה מכאן לבע"ח דלרבי יצחק מתחייב בו כמו שומר שכר ואין חייב

והתוס' בד"ה מאי, כתבו שכאשר הלוהו בשטר, מודה רבי אליעזר. משום שהדרך והרגילות שהמלוה בשטר אינו לוקח משכון בשעת ההלואה. אלא לוקחו שלא בשעת הלואה. ואז, בעל חוב קונה משכון מרבי יצחק.

56. התוספות ד"ה צדקה מנין, ביארו שלא נקראת צדקה אלא אם כן מחסרו ממון. ויש לעיין לפי זה, אם מקיים מצות צדקה בפחות